

Regionalna Izba Obrachunkowa w Opolu

45-052 Opole
ul. Oleska 19a
NIP 754-11-36-950
REGON 530617411

tel: 77 453 86 36
77 443 18 70
tel/fax: 77 453 73 68
e-mail: rio@rio.opole.pl www.rio.opole.pl

Opole, 5 stycznia 2023 r.

NA.III-422-21/2022

Pan

Andrzej Chruściel

**Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych
w Prudniku**

Działając na podstawie art. 13 pkt 11 ustawy z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1668; dalej: u.r.i.o.) w odpowiedzi na wniosek o udzielenie wyjaśnienia, czy nauczycielowi, który przebywa poza granicami kraju jako opiekun młodzieży podczas wyjazdu w ramach Programu Erasmus+, należy się wynagrodzenie przysługujące za pracę w godzinach nadwymiarowych, jeżeli godziny te nie zostały zrealizowane w ramach prowadzenia zajęć lekcyjnych w szkole,

uprzejmie wyjaśniam i informuję, co następuje:

Jak wynika z treści art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1762 ze zm.; dalej: K.N.), w szczególnych wypadkach, podyktowanych wyłącznie koniecznością realizacji programu nauczania, nauczyciel może być obowiązany do odpłatnej pracy w godzinach nadwymiarowych zgodnie z posiadaną specjalnością, których liczba nie może przekroczyć $\frac{1}{4}$ tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Przydzielenie nauczycielowi większej liczby godzin nadwymiarowych może nastąpić wyłącznie za jego zgodą, jednak w wymiarze nieprzekraczającym $\frac{1}{2}$ tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć. Stosownie do art. 35 ust. 2 K.N. przez godzinę nadwymiarową rozumie się przydzieloną nauczycielowi godzinę zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych powyżej tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin

zajęć dydaktycznych, wychowawczych lub opiekuńczych. Na podstawie art. 35 ust. 3 K.N. wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe wypłaca się według stawki osobistego zaszeregowania nauczyciela, z uwzględnieniem dodatku za warunki pracy.

W orzecznictwie ugruntował się pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego – Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 sierpnia 1983 r., sygn. akt III PZP 33/83, zgodnie z którym „(...) usprawiedliwiać nieodbycie zajęć nadwymiarowych mogą tylko przyczyny występujące po stronie zakładu pracy, gdy nauczyciel był gotowy do świadczenia pracy, ale doznał przeszkody z przyczyny leżącej po stronie zakładu pracy, jak i wtedy, gdy nie był gotowy do świadczenia pracy z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy. Każde więc nieodbycie godzin nadwymiarowych z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy będzie usprawiedliwione i nauczycielowi będzie przysługiwało wynagrodzenie”. Powyższe stanowisko podtrzymane zostało w uchwale Sądu Najwyższego – Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 6 sierpnia 1987 r., sygn. akt III PZP 29/87, w której wyjaśniono, że „prawidłowa wykładnia art. 35 ust. 4 Karty Nauczyciela prowadzi do wniosku, że nauczyciel nie zachowuje prawa do wynagrodzenia za nieodbyte godziny nadwymiarowe tylko wtedy, gdy przeszkoda (także niezawiniona) w ich odbyciu leży po jego stronie. Jeżeli natomiast nie odbył tych lekcji z innych przyczyn, chociażby niezawinionych, a nawet niezależnych od szkody, zachowuje prawo do takiego wynagrodzenia”. Następnie w uchwale Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego – Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych – będącej zasadą prawną – z dnia 29 marca 1989 r., sygn. akt III PZP 53/88, podkreślone zostało, że „podstawowym warunkiem uznania za usprawiedliwione nieodbycie przez nauczyciela zajęć w godzinach nadwymiarowych jest jego gotowość do odbycia tych zajęć”.

Zauważyć w tym miejscu należy, że przywołane orzecznictwo zapadło w oparciu o treść art. 35 ust. 4 K.N. w obowiązującym wówczas brzmieniu: Wynagrodzenie za godziny nadwymiarowe, przydzielone nauczycielowi w planie organizacyjnym szkoły, wypłaca się według stawki osobistego zaszeregowania nauczyciela, z uwzględnieniem dodatków, o których mowa w art. 34, również w wypadku usprawiedliwionego nieodbycia zajęć. Przepis ten został uchylony ustawą o zmianie ustawy – Karta Nauczyciela z dnia 5 czerwca 1992 r. (Dz.U. Nr 53, poz. 252), która weszła w życie z dniem 25 lipca 1992 r.

Za stanowiskiem prezentowanym w doktrynie przyjąć należy, że pomimo uchylenia przepisu art. 35 ust. 4 K.N. w powyższym brzmieniu, świadczenie za godziny nadwymiarowe

nie zmieniło swojego charakteru. Wskazuje się, że interpretacja linii orzeczniczej nie powinna iść w kierunku uznania uchwały Sądu Najwyższego z dnia 6 sierpnia 1987 r. o sygn. akt III PZP 28/87 za nieaktualną, ale za określającą wyjątek od zasady. Na zasadzie wyjątku wynagrodzenie z tytułu godzin ponadwymiarowych, które nie zostały zrealizowane z powodu choroby ucznia, Dnia Edukacji Narodowej, rekolekcji, dni rozpoczęcia i zakończenia roku szkolnego czy też wycieczek szkolnych, ulegałyby zaliczeniu do wynagrodzenia postojowego (tak też: J. Lisowski, K. Stradomski, Karta Nauczyciela. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2022, opubl. Legalis, komentarz do art. 35 K.N.).

Zastosowanie zatem znajdzie przepis art. 81 § 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 1510 ze zm.), stanowiący, że pracownikowi za czas niewykonywania pracy, jeżeli był gotów do jej wykonywania, a doznał przeszkód z przyczyn dotyczących pracodawcy, przysługuje wynagrodzenie wynikające z jego osobistego zaszeregowania, określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania – 60% wynagrodzenia. W każdym przypadku wynagrodzenie nie może być jednak niższe od wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów.

Następnie odnieść się należy do przywołanej przez wnioskodawcę uchwały nr L/401/2021 Rady Powiatu w Prudniku z dnia 22 grudnia 2021 r., zawierającej w § 11 ust. 3 regulację, zgodnie z którą *„Godziny ponadwymiarowe przydzielone w planie organizacyjnym przysługują również w przypadku niezrealizowania ich z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, zawieszenia zajęć lekcyjnych, wycieczek szkolnych, udziału nauczyciela w konferencjach metodycznych lub innych wyjazdach służbowych”*. W świetle art. 30 ust. 6 pkt 2 K.N. kompetencją organu prowadzącego szkołę, będącego jednostką samorządu terytorialnego, jest ustalenie dla nauczycieli w drodze regulaminu, szczególnych warunków obliczania i wypłacania wynagrodzenia za godziny ponadwymiarowe i godziny doraźnych zastępstw. Treść powyższej delegacji upoważnia organ prowadzący szkołę do ustalania warunków obliczania i wypłacania (wydawania) należnych kwot, a nie do decydowania, kiedy nauczyciel zachowuje lub traci prawo do wynagrodzenia za niezrealizowane godziny ponadwymiarowe (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 29 listopada 2006 r., sygn. akt IV SA/Wr 658/06; tak też: wyrok Naczelnego Sądu

Administracyjnego w Warszawie z dnia 3 marca 2008 r., sygn. akt OSK 1873/07). Jednocześnie wskazana uchwała Rady Powiatu weszła w życie i stanowi obowiązujący akt prawny.

Mając powyższe na uwadze, w ocenie Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu należy udzielić twierdzącej odpowiedzi na zadane we wniosku pytanie, wskazując, że nauczycielowi, który nie zrealizował przydzielonych mu godzin ponadwymiarowych z przyczyn od niego niezależnych, lecz leżących po stronie szkoły, przy jednoczesnym wykazaniu przez tego pracownika gotowości do pracy w godzinach ponadwymiarowych, przysługiwać będzie wynagrodzenie za godziny ponadwymiarowe.

Przedstawiając powyższe należy zaznaczyć, że wyjaśnienia Regionalnej Izby Obrachunkowej w Opolu nie stanowią wiążącej wykładni prawa.

Signed by /
Podpisano przez:

Grzegorz
Czarnocki

Date / Data:
2023-01-05 15:29

Prezes
Regionalnej Izby Obrachunkowej
w Opolu

Grzegorz Czarnocki